

20.05.2026

Welkom

**Informatie-
bijeenkomst
Aanpak Veluwe**

20.05.2026

Regio Foodvalley

Aanpak Veluwe

Samenwerkingsovereenkomst

Alle overheden (incl 21 gemeenten) nemen deel aan BO Aanpak Veluwe

Erg van onderop: gelijkwaardige samenwerking, gericht op consensus, veel ruimte in governancestructuur voor (gebieds)partijen oa via gebiedscommissies

Stemverhoudingen gemeenten. Gelijkwaardige stemmen per overheidslaag - 4 stemmen in totaal, gericht op consensus door minimaal 3 stemmen voor besluit te hebben

Samenwerkings- overeenkomst

Samenwerkingsovereenkomst Aanpak Veluwe

Partijen,

1. De minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, [NAAM], handelend als bestuursorgaan en vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden hierna te noemen: het Rijk;
2. Het college van Gedeputeerde staten van de Provincie Gelderland, handelend in de hoedanigheid van bestuursorgaan en de provincie Gelderland handelend in de hoedanigheid als publiek rechtspersoon namens deze: de heer drs. P. Drenth, hierna te noemen: 'provincie Gelderland'
3. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente [pm], handelend in de hoedanigheid als bestuursorgaan en gemeente [pm] handelend in de hoedanigheid als publiek rechtspersoon, namens deze: [NAAM], hierna te noemen: 'Gemeente [pm]'
4. Het dagelijks bestuur van het Waterschap Vallei en Veluwe, handelend in de hoedanigheid van bestuursorgaan, en het Waterschap Vallei en Veluwe handelend in de hoedanigheid als publiek rechtspersoon namens deze: [NAAM], hierna te noemen: 'Waterschap Vallei en Veluwe'
5. Het dagelijks bestuur van het Waterschap Rijn en IJssel, handelend in de hoedanigheid van bestuursorgaan, en vertegenwoordiger van het Waterschap Rijn en IJssel als publiek rechtspersoon namens deze [NAAM], hierna te noemen: 'Waterschap Rijn en IJssel'

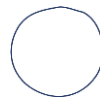
Hierna allen gezamenlijk te noemen 'Partijen' of ieder voor zich 'Partij',

Concept D.D. 20-03-2020

Concept Uitvoeringsplan Aanpak Veluwe

Een samenwerking tussen 21 Gelderse gemeenten, Waterschap Vallei en Veluwe, Waterschap Rijn en IJssel provincie Gelderland en het Rijk

26 maart 2026

Wat is het besluit?

- **Wat betekent meedoen?**
Deelname houdt een inspanningsverplichting in ten aanzien van de ambities en doelen van de Aanpak Veluwe, evenals betrokkenheid bij de benodigde invloed en inzet van middelen.
- **Rol van de Aanpak Veluwe**
De Aanpak Veluwe geeft een route aan het proces en de inhoudelijke koers. Besluitvorming vindt later gefaseerd plaats en wordt op onderdelen in een later stadium verder uitgewerkt.
- **Onderwerpen voor nadere besluitvorming**
Dit betreft onder andere:
  - de inrichting van de uitvoeringsorganisatie;
  - de inzet van instrumenten en het instrumentarium;
  - het vaststellen van een emissieplafond;
  - de financiële kaders;
  - de uitwerking van water- en natuurmaatregelen per gebied;
  - maatregelen voor overige sectoren;
  - de inhoud van het omgevingsprogramma en de doorwerking daarvan in gemeentelijke instrumenten.

Waarom nu al tekenen? Zodat er invloed is op uitwerking is, we kunnen starten (oa middelen) en de besluitvorming over de invulling gezamenlijk gaat

Bevoegdheden

- Overeenkomst laat de uitoefening van wettelijke taken en bevoegdheden ongemoeid.
- Concept uitvoeringsplan niet automatisch ook het besluit van het bevoegd gezag is.
- Betreffende overheid zal daar altijd zijn eigen wettelijke procedure volgen en verantwoordelijkheden dragen
- Daarbij is er het besef dat het succes van de aanpak valt en staat met goede en zorgvuldige uitvoering.
- Door ondertekening van SOK incl uitvoeringsplan verbinden de samenwerkende overheden zich om hun aanpak voor de doelen in het gebied met elkaar te coördineren en af te stemmen

Gemeenteraad besluit over:

- Kaders RPLG vastgesteld
- Ruimtelijk beleid

College en gemeenteraad

Collegebesluit

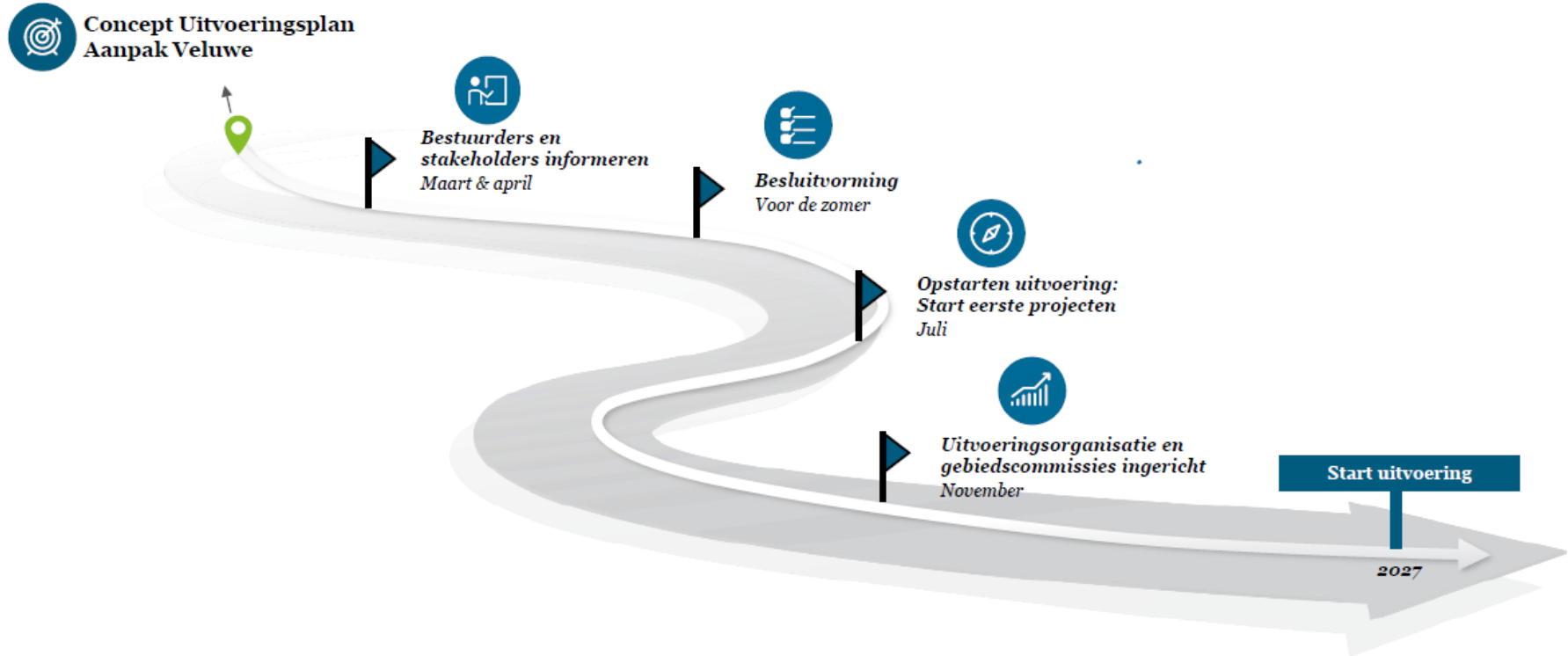
- Deelname aan samenwerking (SOK ondertekenen)
- Uitvoering binnen vastgesteld Regionaal
Perspectief Landelijk Gebied

Raadsbesluit

- Vastgesteld Regionaal Perspectief Landelijk Gebied
- Omgevingswet → omgevingsprogramma Aanpak Veluwe (provincie of interbestuurlijk)
- Doorwerking gemeentelijk ruimtelijk beleid → omgevingsvisies en omgevingsverordening

Planning en vooruitblik | Voorgenomen interbestuurlijke planning (2026)

De planning is erop gericht dat vóór de zomer een besluit wordt genomen over de start van de samenwerking en de aanpak, waarna de uitvoering van de eerste projecten start

Bestuurlijke dynamiek

Rijk heeft Ministeriele commissie Taskforce stikstof

- Regie nemen: gebiedsplafonds, opgave prioritaire gebieden, zonerings
- Voor de zomer maatregelenpakket met oa gebiedsaanpakken, normering

Regionaal Perspectief Landelijk Gebied (RPLG): vastgestelde koers voor het landelijk gebied

De gemeenteraden in Regio Foodvalley hebben met het RPLG (2024) ingestemd met:

- de inhoudelijke koers voor het landelijk gebied;
- de noodzaak van systeemherstel rond natuur, water en bodem;
- een gebiedsgerichte aanpak;
- regionale samenwerking in uitvoering.

Aanpak Veluwe bouwt voort op eerder vastgesteld RPLG-beleid

De Aanpak Veluwe geeft nadere uitwerking aan doelen en opgaven die al in het RPLG zijn benoemd.

RPLG (vastgesteld, 2024)	Doorwerking in Aanpak Veluwe
Herstel bodem- en watersysteem	Beekdalherstel en watersysteemmaatregelen
Biodiversiteit en natuurherstel	Natuurherstel Veluwe
Emissiereductie en gezonde leefomgeving	Gebiedsgerichte stikstofaanpak
Vitaal landelijk gebied	Perspectief voor landbouw en ondernemers
Regionale samenwerking	Interbestuurlijke samenwerking 21 gemeenten, waterschappen, provincie en Rijk
Uitwerking via uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsplan en omgevingsprogramma

Bestaande regionale projecten versterken de Aanpak Veluwe

Voorbeeld: Basiskwaliteit Natuur (BKN)

Wat gebeurt er regionaal?

- Werken aan herstel van natuurkwaliteit in agrarisch en stedelijk gebied;
- Realiseren van groenblauwe dooradering en leefgebieden voor algemene soorten

Relatie met Aanpak Veluwe

- Aanpak Veluwe richt zich op instandhoudingsdoelen en natuurherstel rond Natura 2000;
- BKN helpt aanvullend bij robuust systeemherstel rondom de Veluwe;
- Monitoring van algemene soorten en leefomgevingskwaliteit maakt effecten zichtbaar en meetbaar.

Bestaande regionale projecten versterken de Aanpak Veluwe

Voorbeeld: meetnetwerken Regio Foodvalley

Doelen

- Inzicht krijgen in emissies, depositie en effecten op de leefomgeving;
- Effecten van maatregelen zichtbaar en onderbouwd monitoren;
- Data gebruiken voor monitoring, bijsturing en juridische onderbouwing.

Relatie met Aanpak Veluwe

- Meetgegevens ondersteunen de monitoring van emissiereductie en natuurherstel;
- Versterkt de onderbouwing van programmatische aanpak en vergunningverlening.

20-05-2026

Regio Foodvalley

Aanpak Veluwe

Nadere inhoudelijke toelichting

1. Waarom de Aanpak Veluwe?

2. Wat willen wij bereiken?

3. Wat gaan wij concreet doen?

4. Waar zetten wij op in?

5. Planning en vooruitblik

Waarom de Aanpak Veluwe | Momentum en Urgentie

Provincie, Rijk en regio slaan de handen ineen om voor de prioritairere regio Veluwe aan de slag te gaan met een uitvoeringsaanpak met oog op vitaal landelijk gebied en robuuste natuur

De Veluwe heeft prioriteit

De **urgentie is groot**: de Veluwe is de stikstofhotspot van Nederland en vergunningverlening zit in een impasse

Het **regeerakkoord** spreekt over **uitvoering op de Veluwe** in 2026

De **Provincie** ontwikkelt een gerichte aanpak voor zowel de **stroken** als het bredere gebied rondom de **Veluwe**

Er ligt een stikstofplan van **Regio Foodvalley** waarop verder is voortgebouwd

Vanuit de regio aan de slag

Ondernemers willen aan de slag met hun bedrijf en hun toekomst, maar vergunningverlening is onzeker

Initiatieven en pilots in de regio laten zien dat **ondernemers in staat** en **bereid** zijn om **significant emissies** te **reduceren**

Ondernemers hebben behoefte aan **duidelijke opgaven op bedrijfsniveau** (voor minimaal 10 jaar) met een **passende financiële tegemoetkoming**

Er zijn reeds vele gebiedsplannen en initiatieven in de regio die **publiek-private samenwerking** en **uitvoeringskracht** laten zien

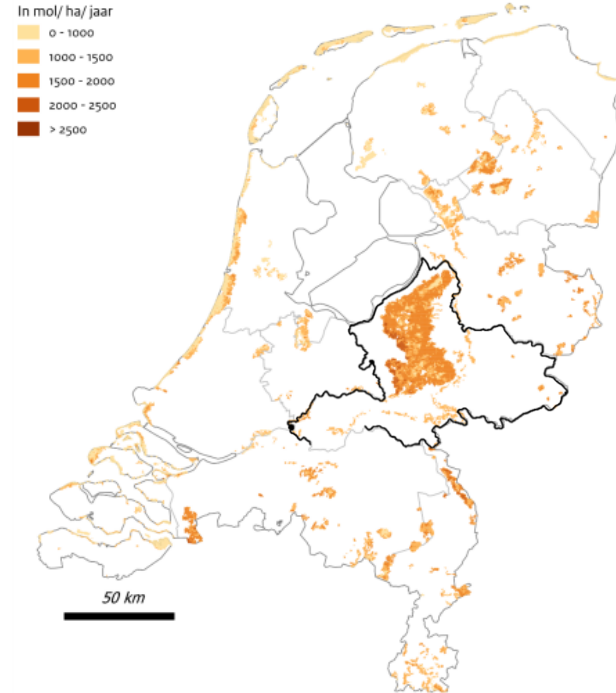
Tijdens het BO Veluwe van 9 april hebben alle bestuurders zowel steun als urgentie uitgesproken om met de Aanpak Veluwe zo snel mogelijk aan de slag te gaan en daarmee de energie in het gebied vast te houden

Waarom de Aanpak Veluwe | Context Veluwe

De Veluwe is de natuur- en stikstofhotspot van Nederland

- De Veluwe heeft een aandeel van 40-50% in het totaal areaal stikstofgevoelige N2000-gebieden op land in Nederland
- Momenteel heeft circa 99% van het areaal van de Veluwe te maken met overbelasting door stikstofdepositie
- De gemiddelde ‘afstand tot de KDW’ van ‘hexagonen’ op de Veluwe is momenteel gemiddeld nog circa 660 mol / ha / jaar
- Stikstofdepositie is één van de drukfactoren voor de natuur op de Veluwe
- De Aanpak Veluwe wil werken aan stikstofreductie en robuust systeemherstel, inclusief de beekdalen

Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden¹

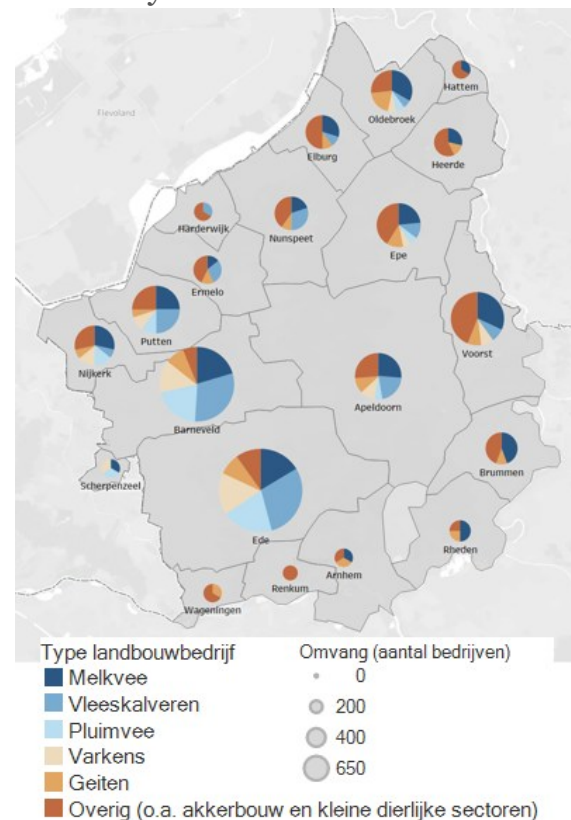
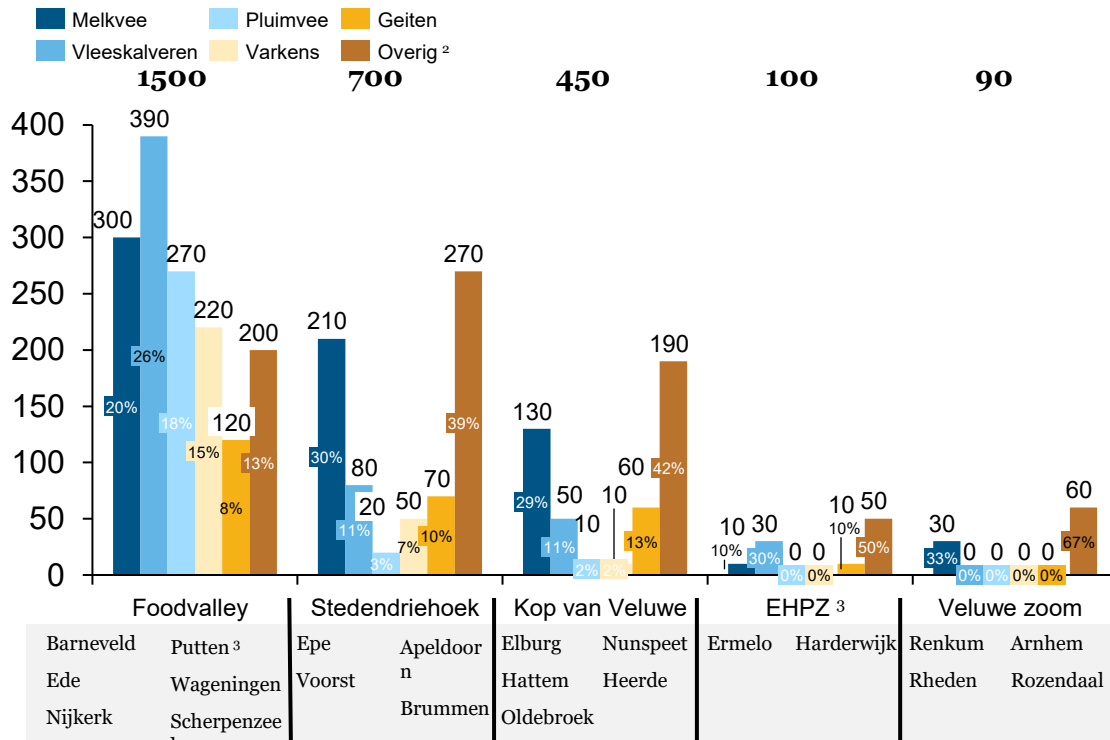

Waarom de Aanpak Veluwe | Context Veluwe

Rondom de Veluwe liggen ca. 2.840 agrarische bedrijven, waarvan 53% in Foodvalley

NB: uitgedrukt in emissies komt binnen de Aanpak Veluwe ca. 60% uit Foodvalley

Aantal agrarische bedrijven in de regio's [Totaal¹ en per sector]

Bron: CBS, land

Not 1: Een bedrijf kan actief zijn in meerder sectoren, 2) Overig: (o. a akkerbouw en kleine dierlijke sectoren) 3) Putten valt binnen het Uitvoeringsplan Aanpak Veluwe onder Foodvalley en Zeewolde buiten Provincie Gelderland

1. Waarom de Aanpak Veluwe?

2. Wat willen wij bereiken?

3. Wat gaan wij concreet doen?

4. Waar zetten wij op in?

5. Planning en vooruitblik

Wat willen wij bereiken | Vitaal landelijk gebied en Robuuste natuur

Vergunningverlening verder op gang brengen door in te zetten op stikstofreductie, natuurherstel en beekdalherstel om zo een vitaal landelijk gebied en robuuste natuur mogelijk te maken

Twee ambities te behalen via drie kernopgaven

Dit is waar we voor gaan

Vitaal landelijk gebied

Robuuste natuur

3 kernopgaven

1

Emissiereductie

- Starten waar de opgave en impact het grootst is; de agrarische sector
- Naast de agrarische sector leveren ook andere sectoren een bijdrage zoals recreatie, mobiliteit en industrie

2

Natuurherstel

- Stoppen van verslechtering (natuur) met natuurherstelmaatregelen
- Realiseren van instandhoudingsdoelen op en rond de Veluwe
- Basiskwaliteit natuur in omringend landelijk gebied

3

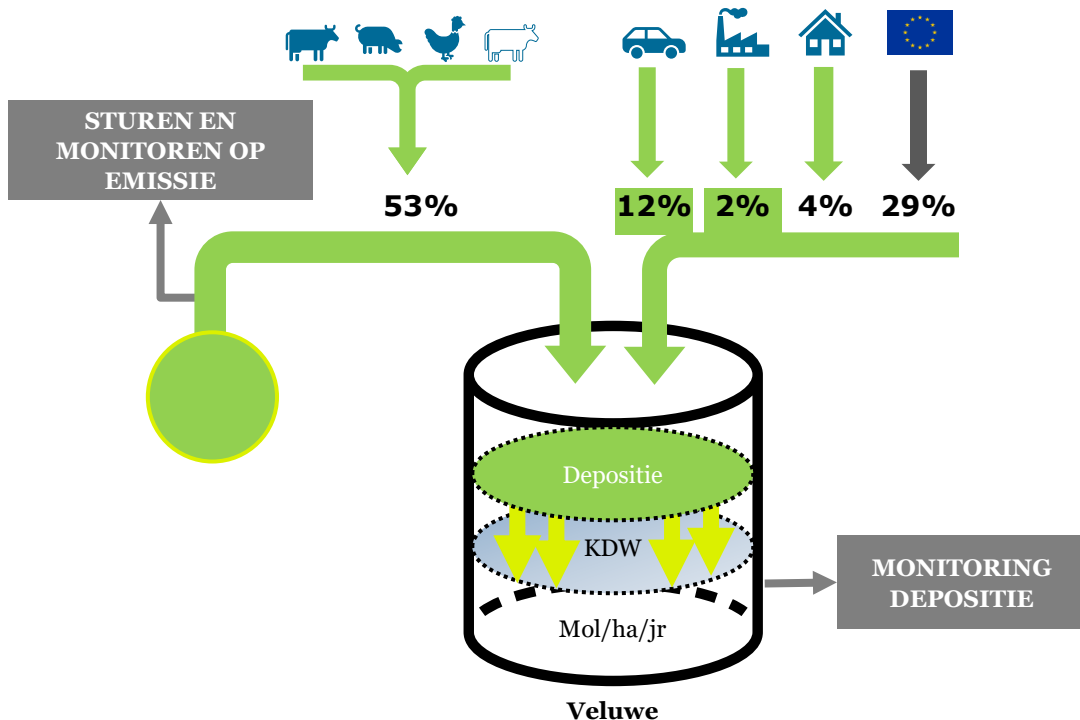
Beekdalherstel

- Herstel van bodem- en watersysteem in de beekdalen en natte flanken rond de Veluwe
- Voldoen aan Kaderrichtlijn Water
- Maatregelen op emissiereductie, natuur- en beekdalherstel worden zo veel mogelijk in samenhang genomen

Wat willen wij bereiken | Stikstof opgave algemeen

Het stikstofprobleem kent vele veroorzakers: verschillende sectoren en regio's in binnen- en buitenland

Depositieverdeling Veluwe¹

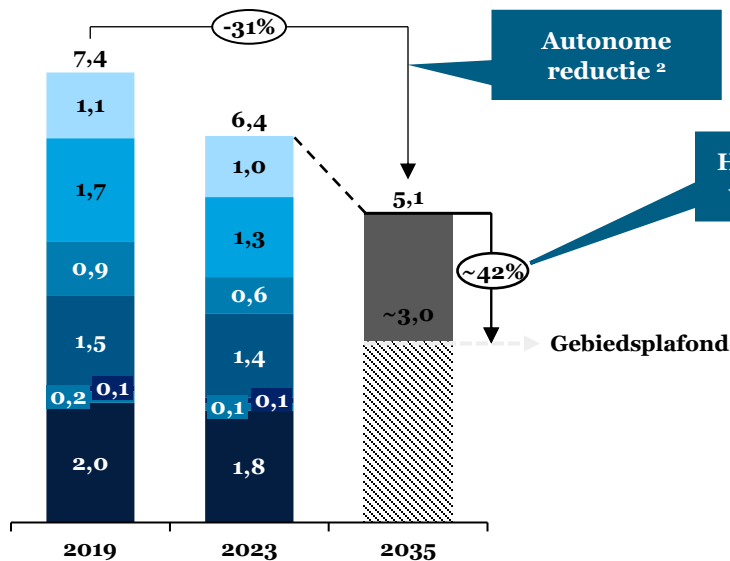
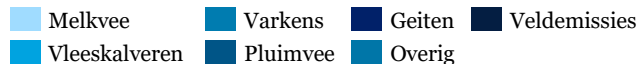
Uitgangspunten

- **Alle sectoren** hebben belang bij vergunningverlening, alle sectoren leveren een **proportionele bijdrage**
- Wij leveren vanuit de 21 gemeenten van de Aanpak Veluwe onze **fair share**, maar **ook andere gebieden** dragen bij
- De Aanpak Veluwe **begint met** een uitgewerkte aanpak voor de grootste sector: **de agrarische sector**
- Wij zetten in op **emissiesturing**, beredeneert vanuit het depositievraagstuk

Wat willen wij bereiken | Stikstofreductie

In 10 jaar werkt de Aanpak Veluwe toe naar een haalbaar en voor de natuur benodigd emissieplafond; van 7,4 Kton in 2019 naar circa 3,0 kton in 2035

Ammoniakemissie [in Kton, 21 gemeenten]

Autonome reductie ²

Hiervoor staan wij aan de lat

Haalbaar emissieplafond voor de sector (in uitwerking)

Van bewegende doelen naar afrekenbare doelen

Emissieplafond afgestemd op het N2000-gebied (in uitwerking)

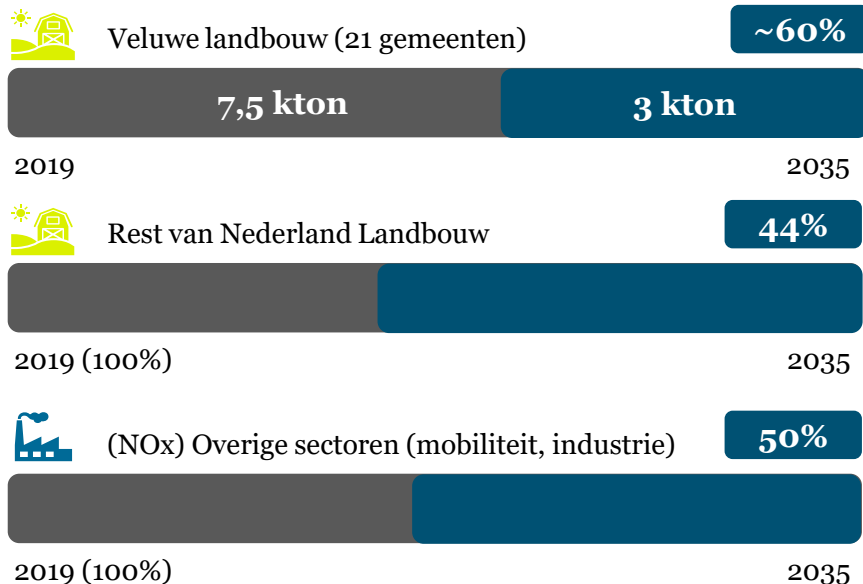

Noot: 1) Overige dieren zoals; schapen, geiten, paarden en pony's en andere kleine dieren sectoren. 2) De verwachte emissie in kton in 2030 is gebaseerd op NEMA-data die uitgaan van het vastgestelde en voorgenomen beleid per 1 mei 2024 en van autonome ontwikkelingen (betreft in de kern daling door stoppers).

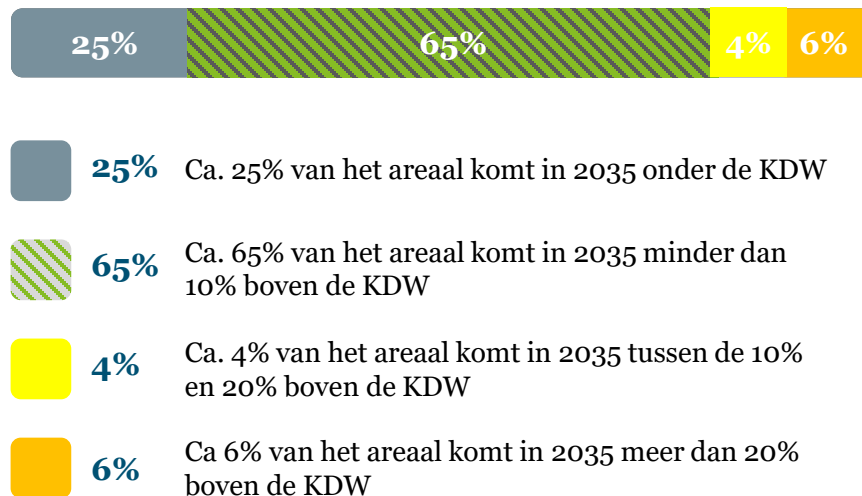
Wat willen wij bereiken | Emissiereductie en depositie-effect

Een reductie tot 3 Kton ammoniakemissie in 2035 op de Veluwe resulteert in een gemiddelde overschrijding van de KDW van circa 660 mol op dit moment naar circa 90 mol in 2035: een grote stap naar doelbereik

Het scenario omtrent emissiereducties

De voorlopige uitkomsten (WUR/Wing, dec '25)

De ecologische beoordeling toont dat verslechtering voor twee habitattypen en één leefgebied niet wordt voorkomen, ook bij hogere emissiereducties.

Wat willen wij bereiken | Natuurherstel & Beekdalherstel

Naast stikstofreductie beschrijven we in het Uitvoeringsplan ook de opgave voor beekdalherstel en natuurherstel (naast depositiereductie)

Natuurherstelopgave

Natuurherstel binnen de Aanpak heeft 3 doelen

- 1. Verslechtering natuur binnen Natura 2000 is gestopt**
  - We nemen met urgentie maatregelen om verslechtering te stoppen en opgelopen verslechtering te herstellen
  - Volgens de Natuurdoelanalyse (NDA) van Natura 2000-Veluwe zijn de huidige maatregelen hiervoor voldoende, mits gecombineerd met afname stikstofdepositie
- 2. Instandhoudingsdoelen zijn in 2035 binnen bereik**
  - Juridisch en financieel geborgd pakket van maatregelen
  - Op basis van NDA aanvullende maatregelen gericht op robuust systeemherstel
  - Aanvullende maatregelen opnemen in het Natura-2000 beheerplan (2030)
- 3. Basiskwaliteit Natuur rondom de Veluwe is in 2035 op orde**
  - In 2035 op orde in agrarisch/stedelijk gebied rond N2000
  - Werken op basis van handreiking LVVN en de pilot 'Basiskwaliteit Natuur' Foodvalley
  - Gebiedsspecifieke uitwerking

Beekdalherstelopgave

Beekdalherstel binnen de Aanpak heeft 2 doelen

- 1. Herstel voor beken met een KRW en/of Natura 2000 status**
- 2. Herstel grondwaterafhankelijke landnatuur:**

Voldoende aanvulling van de grondwatervoorraad om kwelstromen te voeden. Kwel is nodig voor:

  - a) Grondwaterafhankelijke N2000-habitattypen;
  - b) Grondwaterafhankelijke natuur buiten N2000-gebieden voor N2000;
  - c) Basiskwaliteit natuur buiten N2000-gebieden voor N2000.

Maatregelen vallen grotendeels samen met maatregelen gericht op robuust systeemherstel ten behoeve van Natura 2000 rondom de Veluwe

Wat willen wij bereiken | Overige sectoren

De doelen en maatregelen voor overige sectoren, afgeleid van de strokeraanpak*, beogen in 2035 een reductie van circa 54% NO_x-uitstoot ten opzichte van 2019

Voorgestelde aanpak, indicatieve maatregelen per sector (in uitwerking)

Industrie

Aanpak: De aanpak is gebaseerd op wat technisch haalbaar is. Dit is gebaseerd op metingen aan stookinstallaties, registraties uit SCIOS, gesprekken met fabrikanten en de participatie.

Maatregelen: (geborgd in de omgevingsverordening)

- Verplichting: vermindering gasverbruik met 35% t.o.v. 2018
- Geen nieuwe stookinstallaties en verplichting voor schonere stookketels (emissienorm)
- Verplichting voor schoonste technieken (BBT+)
- Minimaal voldoen aan onderkant BBT GEN-range voor IPPC-bedrijven

Mobiliteit

Aanpak Het wegverkeer toont een grote autonome daling (72% reductie in 2035 t.o.v. 2019) door de strenger wordende eisen aan motoren en de elektrificatie van voertuigen. Daarnaast is de aanpak gebaseerd op verlagen van maximale snelheid op de wegen. De hoeveelheid woon-werkverkeer is moeilijk tot niet aan te pakken.

Maatregelen: (geborgd in de omgevingsverordening)

- Verplichting: verlagen max. snelheid op snelwegen van 120 naar 100 km/u ('s nachts)
- Stimuleren: duurzamer mobiliteitsbeleid en aanleggen laadinfrastructuur en fietspaden

Mobiele werktuigen

Aanpak De aanpak en eisen zijn gebaseerd op wat haalbaar is. Sluit aan bij het convenant SEB uit de bouwsector. Voorstel is voor alle mobiele werktuigen die bedrijfsmatig in gebruik zijn, deze aanpak te laten gelden met uitzondering van de particulieren en landbouwsector.

Maatregelen (geborgd in de omgevingsverordening)

- Verplichting per 2028 om te voldoen aan basisniveau voor periode 3 (routekaart SEB)
- Verplichting per 2030 om te voldoen aan eisen op het ambitieuze niveau voor periode 4 (routekaart SEB)

*In 2026 wordt onderzocht of de doelen en maatregelen voor de andere sectoren uit het strokenbeleid ook passend zijn buiten de stroken.

1. Waarom de Aanpak Veluwe?

2. Wat willen wij bereiken?

3. Wat gaan wij concreet doen?

4. Waar zetten wij op in?

5. Planning en vooruitblik

Wat gaan wij concreet doen | Kerninstrumenten

Zes instrumenten zijn daarin leidend: subsidies, nadeelcompensatie, ondernemingsplanaanpak, vroegtijdige beëindiging, flankerend ruimtelijk beleid en gerichte inzet van grond- en verkavelingsinstrumenten.

Vroegtijdige beëindiging

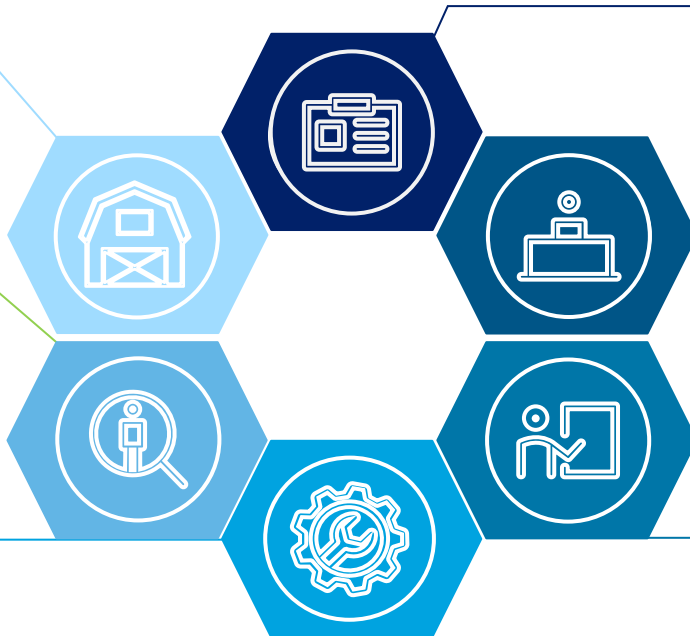
Agrariërs die **vooraf** vastleggen dat zij hun vergunning inleveren of via functiewijziging binnen gestelde randvoorwaarden de agrarische bestemming opgeven, komen in aanmerking voor **uitstel van de 2030-bedrijfsnorm**, mits zij hun bedrijf uiterlijk 2035 beëindigen.

Flankerend RO-beleid

Er wordt gestuurd op de **juiste functie** op de juiste plek, heldere kaders voor **agrarische bedrijfsontwikkelingen, functieveranderingsbeleid**, actief sturen op het behouden van **agrarische bedrijfslocaties**, verbrede / **multifunctionele landbouw** en gericht sturen op **grondgebruik**.

Grond en verkaveling

Op de korte termijn wordt ingezet op **zelfrealisatie** en **subsidies**, **anticiperende-/strategische aankopen** en **vrijwillige kavelruil**.

Subsidieregelingen

Stimuleren van ondernemers om snel in beweging te komen om passende maatregelen te treffen. De subsidieregelingen worden afgestemd op de **ontwikkelpaden** en de **gebiedsopgave**.

Nadeelcompensatie

Als ondernemers op de Veluwe (in de context van de Aanpak Veluwe) moeten voldoen aan een bepaalde (hogere) norm dan andere ondernemers, dan hebben zij mogelijk **recht** op nadeelcompensatie en kunnen zij daarvoor een **verzoek** indienen. Inzet is om dit zo veel mogelijk te standaardiseren.

Ondernemersplanaanpak

Agrariërs kunnen gebruikmaken van de Ondernemingsplanaanpak wanneer zij zich in het **stikstofreductiegebied** (de stroken) bevinden of wanneer hun situatie dusdanig **complex** is dat een **integrale toekomstbestendigheidanalyse** vereist of gewenst is.

Wat gaan wij concreet doen | Uitvoeringsgovernance

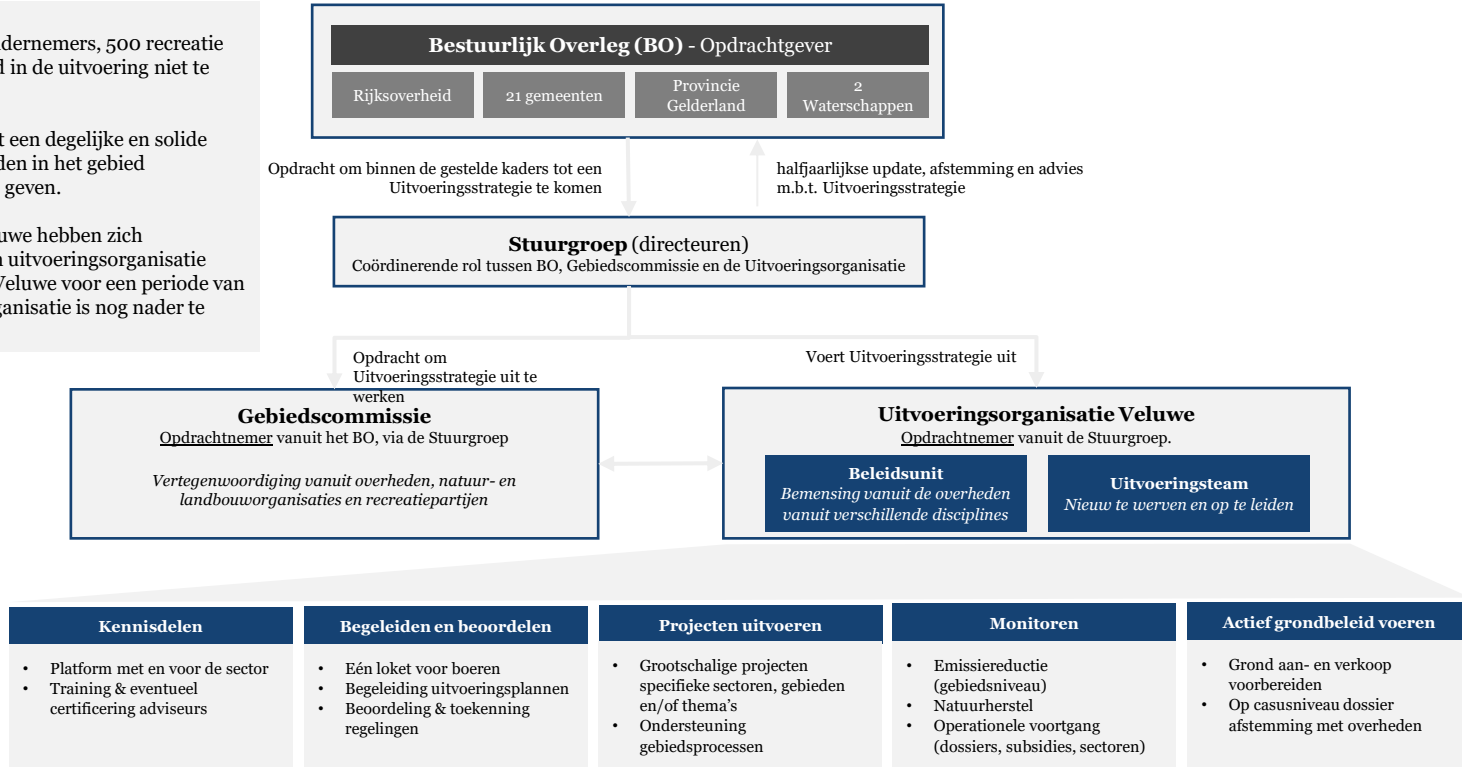
Aanpak Veluwe is een dermate impactvolle aanpak, dat de governance en met name de uitvoeringscapaciteit solide ingericht moeten worden middels een uitvoeringsorganisatie specifiek voor deze opgave

Uitvoeringscapaciteit

Met onder andere ca 3000 agrarisch ondernemers, 500 recreatie ondernemers, is de impact in het gebied in de uitvoering niet te onderschatten.

Een succesvolle aanpak staat of valt met een degelijke en solide uitvoering, terwijl capaciteit bij overheden in het gebied onvoldoende is om hier invulling aan te geven.

De bestuurlijke partners in Aanpak Veluwe hebben zich uitgesproken voor de inrichting van een uitvoeringsorganisatie specifiek voor de opgaven van Aanpak Veluwe voor een periode van minimaal 10 jaar. Omvang van deze organisatie is nog nader te bepalen.

1. Waarom de Aanpak Veluwe?

2. Wat willen wij bereiken?

3. Wat gaan wij concreet doen?

4. Waar zetten wij op in?

5. Planning en vooruitblik

Waar zetten wij op in | Drie hoofdlijnen

Maatregelen en instrumenten binnen de Aanpak Veluwe zijn gericht op emissiereductie, natuurherstel en beekdalherstel

1

Emissiereductie

- Emissiereductie vraagt om **concrete maatregelen op bedrijfsniveau** in zowel de agrarische sector als overige sectoren
- Deze maatregelen willen we stimuleren middels **normen en subsidiëren**
- Daarvoor zijn financiële **middelen** nodig voor de **regelingen** en voor de **begeleiding van ondernemers**
- Voor emissiereductie wordt zowel ingezet op **stoppers als blijvers**

2

Natuurherstel

- Ruim **1.300 natuurherstel-maatregelen** over circa **17.000 ha**
- Maatregelen zijn **aanvullend** op regulier beheer
- In **2032** zijn **80%** van deze maatregelen uitgevoerd
- Planvorming en uitvoering in samenwerking met **terreinbeheerders**
- Deze maatregelen en bijbehorend instrumentarium worden in de komende periode nader uitgewerkt

3

Beekdalherstel

- Opgave: **klimaatrobuust beekdalherstel**
- **Gebiedsgerichte** uitwerking per KRW beek
- Ruimtelijke samenhang met **natuuropgaven**
- Uitbreiding **Natuurinclusieve landbouw**
- Deze maatregelen en bijbehorend instrumentarium worden in de komende periode nader uitgewerkt

Waar zetten wij op in | Stoppende en blijvende agrariërs

Een agrariër heeft de keuze uit zes ontwikkelpaden om aan de normen te voldoen: stoppen, technische – en managementmaatregelen, extensiveren, omschakelen en verplaatsen

Stoppers

Op en rond de Veluwe is 50% van de boeren 55 jaar of ouder en heeft geen opvolger.

We ontwikkelen **instrumenten** om deze stikstof te **borgen** door boeren te stimuleren om **vroegtijdig** te stoppen.

50% van de financiële middelen gaat naar boeren die willen **stoppen**.

In 2026 werken we dit instrumentarium verder uit evenals de **benodigde financiële middelen**.

Blijven en doorontwikkelen

Boeren die willen doorgaan kiezen waarschijnlijk voor **technische-** en/of **managementmaatregelen**, en/of voor **krimp** van de veestapel en **extensivering**.

We ontwikkelen **instrumenten** om stikstof te borgen door boeren te ondersteunen in de doorontwikkeling tot een **toekomstbestendig** bedrijf.

50% van de financiële middelen gaat naar boeren die willen **doorontwikkelen**.

In 2026 werken we dit instrumentarium verder uit evenals de **benodigde financiële middelen**.

Waar zetten wij op in | Stap voor stap naar normen op bedrij

Samen met de sector, rekening houdende met stoppers en op basis van het reductiepotentieel

Stap 1 | Vaststellen gebiedsplafond (in kton NH₃)

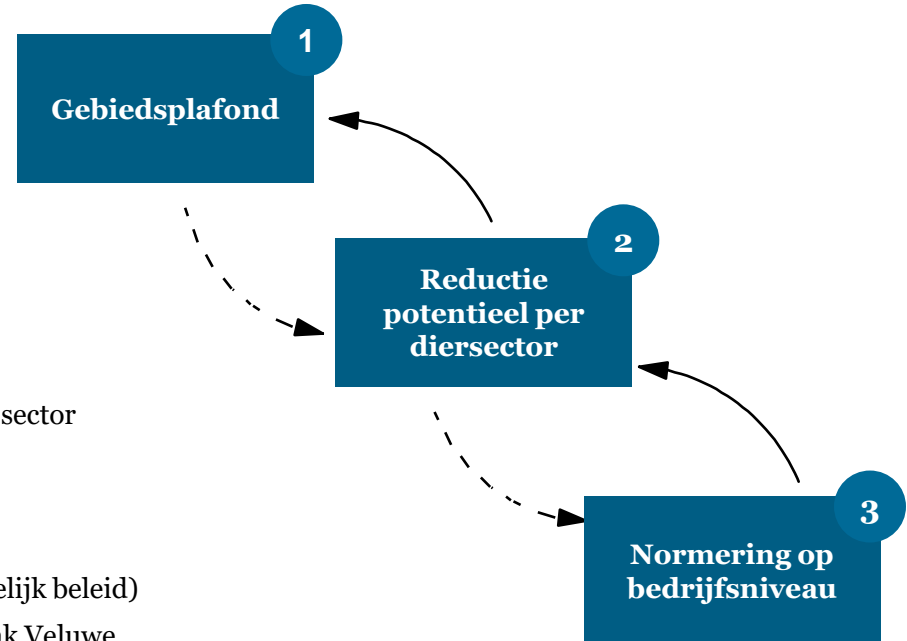
- Afgestemd op het N2000-gebied Veluwe én uitvoerbaar
- Aannee over reductie door stoppers
- Aannee over reductie in gebieden buiten de AV
- 10 jaar vast, geen bewegend doel

Stap 2 | Reductiepotentieel per diersector in beeld

- Reductiepotentieel pluimvee, kalveren, varkens in beeld
- Reductiepotentieel melkvee / grondgebonden in beeld
- Maatregelen per bedrijfstype uitwerken samen met experts en de sector
- Borgingsmechanisme en handhaving per maatregel uitwerken

Stap 3 | Normering op bedrijfsniveau (uit te werken)

- Keuze van de eenheid, met name bij melkvee (aansluiten op landelijk beleid)
- Benchmarken van diersectoren en bedrijfstypen binnen de Aanpak Veluwe (gem. emissie / eenheid)
- In beeld brengen benodigde norm per bedrijfstype (emissie / eenheid) voor behalen reductiepotentieel

Waar zetten wij op in | Juridische context

Alle bedrijven dragen vanaf 2030 bij aan stikstofreductie, waarbij het gebiedsplafond én bedrijfsnormen worden vastgelegd in een programma onder de Omgevingswet en in de provinciale omgevingsverordening

Normering op bedrijfsniveau *(in uitwerking)*

- **Vanaf 2030** geldt de norm in principe **voor alle bedrijven**, met mogelijkheid tot gemotiveerd uitstel tot 2035 op basis van een bedrijfsplan of groepsaanvraag
- **Redenen voor uitstel** kunnen zijn de timing van de investering/realisatie of afhankelijkheid van een gebiedsproces
- **Stoppers** krijgen uitzondering als ze **vastleggen** dat ze uiterlijk in 2035 hun bedrijf staken (incl. vastleggen intrekken vergunning)
- NB: de gehele borging en het vastleggen van de stoppers geeft zekerheid over de reductie, waar **blijvers** baat bij hebben(!)

Vergunningverlening *(in uitwerking)*

- **Juridische borging** door het vastleggen van doelen en bedrijfsnormen in de **provinciale omgevingsverordening**
- **Additionaliteit** onderbouwen middels een **duidelijk omlijnd programma** dat een **grote stap** zet en maximaal bijdraagt aan het **stoppen van verslechtering**
- Nader uitwerken: **reserveren** van **stikstofruimte** binnen het programma voor **woningbouw** en overige economische activiteiten
- **Ambitie**: z.s.m. **vergunningverlening**

Aanpak Veluwe wordt juridisch getoetst

Waar zetten wij op in | Monitoringsystematiek

Voor de vergunningverlening onder het programma is duidelijkheid over de voortgang essentieel: via periodieke rapportages tonen we de voortgang van de aanpak aan en sturen we bij waar nodig

*In 2026 wordt de monitoringsystematiek voor de landbouw nader uitgewerkt, evenals de systematiek voor de overige sectoren en voor natuur- en beekdalherstel.

1. Waarom de Aanpak Veluwe?

2. Wat willen wij bereiken?

3. Wat gaan wij concreet doen?

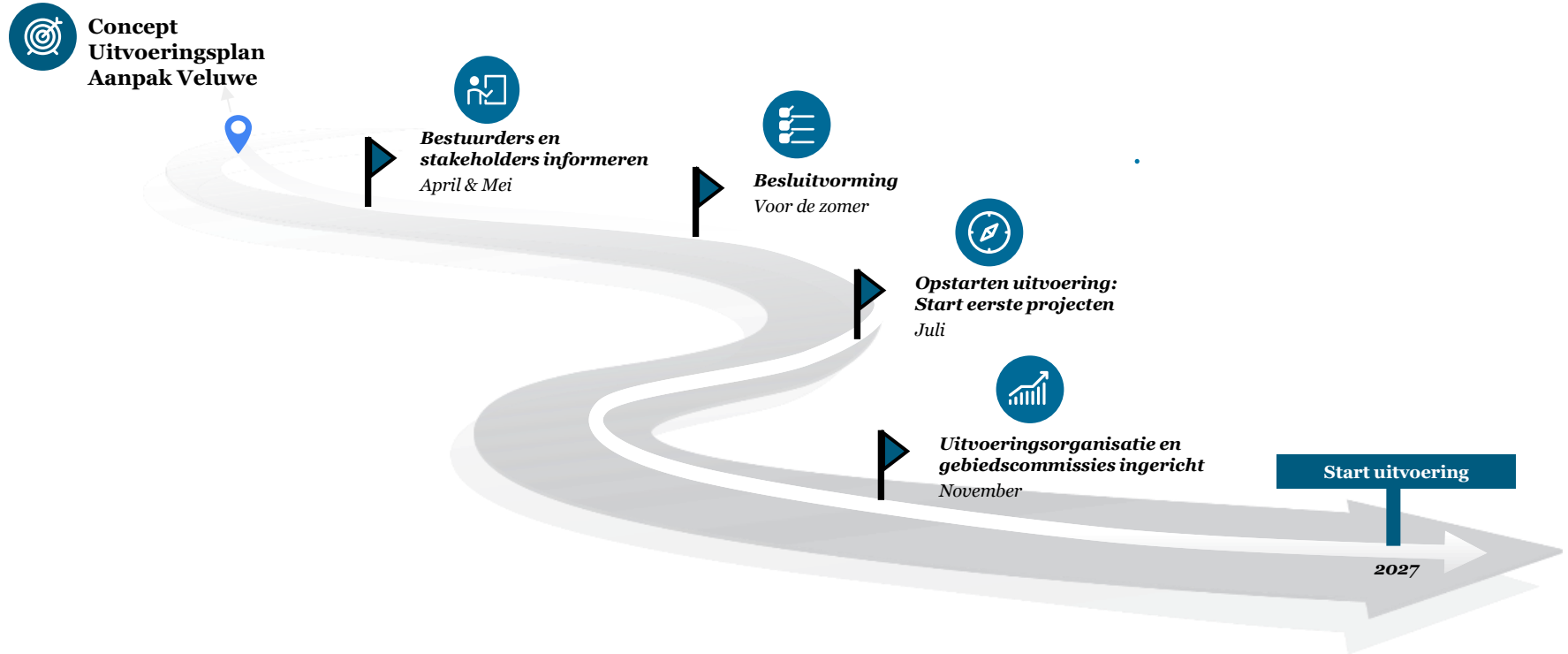
4. Waar zetten wij op in?

5. Planning en vooruitblik

Planning en vooruitblik | Voorgenomen interbestuurlijke planning

De planning is erop gericht dat vóór de zomer een besluit wordt genomen over de start van de samenwerking en de aanpak, waarna de uitvoering van de eerste projecten start

Planning en vooruitblik | Samenvatting

De Aanpak Veluwe gaat voor een duidelijk omljnd en krachtig programma waarmee we op korte termijn in beweging kunnen komen met een horizon van 10 jaar

Dit is waar de Aanpak Veluwe voor gaat

1. **Duidelijkheid over de stikstofopgave, natuurherstel en beekdalherstel** waarbij we helderheid geven over wat we van ondernemers verwachten
2. Een **programma** inrichten voor **minimaal 10 jaar** waaruit **lange termijn politiek commitment** spreekt om de doelen op de Veluwe te halen en een **krachtige uitvoeringsorganisatie** vanuit de regio, met (bij) sturing zo dicht mogelijk bij de praktijk
3. Perspectief bieden voor ondernemers en gebieden door **samen met ondernemers en sectoren concreet aan de slag** te gaan met uitwerking en realisatie van plannen op bedrijfs- en gebiedsniveau
4. Een **lange termijn interbestuurlijke samenwerking** waarbij we optreden als **één overheid** middels duidelijke instrumenten, rollen en mandaten in het gebied
5. De **stikstofreductie** ten goede laten komen aan de **natuur** en deels inzetten voor vergunningverlening voor de **agrarische sector** (PAS melders, interimers), **woningbouw** en **overige economische activiteiten** in de regio

Vitaal landelijk gebied

Robuuste natuur

Regio Foodvalley

**Proef de kracht
van
samenwerking**

Meer informatie via
www.regiofoodvalley.nl/raadsleden